

У 2024/2025 н. р. відбувся самоаналіз напрямку «Система оцінювання здобувачів освіти».

Компетентнісна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в організації навчання, яке стає спрямованим на розвиток конкретних цінностей і життєво необхідних знань і умінь здобувачів освіти.

У контексті цього змінюються і підходи до оцінювання результату освітньої діяльності здобувачів освіти як складової освітнього процесу. Оцінювання має ґрунтуватися на позитивному принципі, що передусім передбачає врахування рівня досягнень здобувача освіти.

Метою дослідження стало вивчення ефективності чинної системи оцінювання, її сприйняття учнями, вчителями та батьками, а також визначення шляхів удосконалення підходів до оцінювання відповідно до Концепції Нової української школи.

Методи дослідження:

- анкетування учнів, педагогів та батьків;
- спостереження за освітнім процесом;
- аналіз рівнів навчальних досягнень за результатами семестрового та підсумкового оцінювання;
- вивчення шкільної документації та результатів НМТ.

Вимога 2.1. Наявність системи оцінювання результатів навчання учнів, яка забезпечує справедливе, неупереджене, об'єктивне та доброчесне оцінювання.

На сайті Кременецької ЗОШ I-III ст. № 4 оприлюднені критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 5-11 класів, вимоги щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 1-4 класів, погоджені на засіданні педагогічної ради (протокол № 73/07/2024 від 30.08.2024). У навчальних кабінетах і класних кімнатах оприлюднені критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти на відповідних стендах. Здобувачі освіти отримують інформацію про критерії, правила і процедури оцінювання їх результатів навчання перед початком нової теми, виконанням обов'язкових видів робіт.

Вимоги до оцінювання результатів навчання здобувачів освіти визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності. Оцінювання ґрунтується на позитивному підході, що передбачає врахування рівня досягнень здобувача освіти. Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

має у своїй основі чіткі і зрозумілі вимоги до навчальних результатів;

дозволяє гарантовано досягти і перевищити результати;

заохочує здобувачів освіти апробувати різні моделі досягнення результату без ризику отримати за це негативну оцінку;

дає можливість розвивати в учнів упевненість у своїх здібностях і можливостях;

забезпечує зворотній зв'язок щодо якості виконаного завдання;

спрямовує оцінювання результатів навчання на індивідуальний поступ здобувача освіти;

використовує самооцінювання і взаємооцінювання як важливий елемент навчальної діяльності.

61,3% батьків задоволені тим, як вчителі закладу оцінюють їхню дитину з навчальних предметів.

68,9 % учнів вважають, що учителі оцінюють їх об'єктивно у повній мірі (31,1%), здебільшого (37,7%) і лише 1 учень відповів, що зовсім не задоволений оцінюванням.

71,9% здобувачів освіти відповіли, що учителі завжди або здебільшого аргументують оцінки, які виставляють.

52,2% учителів для оцінювання здобувачів освіти використовують виключно рекомендації МОН, 47,8% адаптують критерії МОН до умов роботи закладу.

Батьки відповіли, що інформацію про Критерії оцінювання з навчальних предметів вони отримують від класного керівника - 75,8%, 29,8% - на сайті школи, 26,6% - від вчителів-предметників, 1,6% - на шкільному стенді, 7,3% - скористалися ще посиланням на Критерії оцінювання, яке розміщене у класному приміщенні.

79% батьків розуміють, що таке критерії оцінювання. Серед здобувачів освіти критерії оцінювання зрозумілі у повній мірі 25%, здебільшого - 38,4%, частково - 28,7%.

Щоб запобігати випадкам порушень академічної доброчесності серед здобувачів освіти (списування, плагіат, фальсифікація тощо) 74% учителів знайомлять здобувачів освіти з основами авторського права, 91,3% – проводять бесіди щодо дотримання академічної доброчесності, 65,2% – на уроках дають такі завдання, що унеможливляють списування.

Здобувачі освіти розуміють, що таке академічна доброчесність та знають її принципи у повній мірі - 56,7%, здебільшого – 22%.

60,9% учителів закладу вважають, що є потреба в змінах або вдосконаленні чинної системи оцінювання.

Вимога 2.2. Систематичне відстеження результатів навчання кожного учня та надання йому (за потреби) підтримки в освітньому процесі

У закладі освіти систематично проводять моніторинг результатів діяльності здобувачів освіти з усіх предметів інваріантної складової, про що свідчать накази основної діяльності, річний план роботи Кременецької ЗОШ І-ІІІ ст. № 4, протоколи нарад при директорові.

Освітній процес спрямовується на інтелектуальний, соціальний і фізичний розвиток кожного здобувача освіти як особистості, здатної самостійно мислити і творчо діяти, застосовувати набуті знання та вміння у різних ситуаціях.

Педагогічні працівники закладу за допомогою оцінювання відстежують особистісний поступ здобувачів освіти, формують у них позитивну самооцінку, відзначають досягнення, запобігають побоюванню помилитися. Переважна більшість вчителів використовують у своїй діяльності формувальне оцінювання, що забезпечує активне залучення здобувачів освіти до самоконтролю і самооцінювання, стимулювання у здобувачів освіти бажання вчитися та прагнення досягти високих результатів.

67,9% батьків завжди слідкують за результатами дитини з навчальних предметів.

52,4% батьків завжди і 42,7% переважно довіряють учителю в оцінюванні результатів навчання своєї дитини.

69,6% учителів вважають, що система оцінювання для моніторингу успішності учнів помірно ефективна, а 21,7% – не дуже ефективна.

20,1% здобувачів освіти вважають, що різні види оцінювання (усні, письмові, тестування) з навчальних предметів дозволяють їм досягти бажаних результатів у навчанні у повній мірі, 36,6% – здебільшого, 34,1% – частково.

Для оцінювання учнів, крім традиційних, 82,6% учителів використовують онлайн-тести, 65,2% – різноманітні платформи, 39,1% – програмне забезпечення для створення тестів тощо.

32,3% батьків вважають, що усі вчителі підбадьорюють дітей, коли вони стикаються з труднощами у навчанні, заохочують до навчання, підтримують позитивний клімат на уроці, 38,7% – більшість вчителів, 29 % – лише окремі вчителі.

78,3% учителів стверджують, що зворотній зв'язок між учителем і учнем щодо оцінок і результатів навчання є помірно ефективним, 8,7% – дуже ефективним.

39,1% учителів активно використовує, а 47,8% інколи використовує гейміфікацію або інші мотиваційні методи для оцінювання учнів.

Вимога 2.3. Спрямованість системи оцінювання на формування в учнів відповідальності за результати свого навчання, здатності до самооцінювання

Здобувачі освіти отримують необхідну допомогу в навчальній діяльності в різних форматах (консультації, індивідуальні завдання, покликання на навчальну інформацію в мережі Інтернет тощо). Учителі мотивують здобувачів освіти до вивчення предметів, створюють ситуацію успіху, роблять різнорівневі завдання та пропонують обрати доступний рівень складності. Особистісний поступ здобувачів освіти вчителі відстежують шляхом аналізу рівня засвоєння навчального матеріалу, аналізом динаміки результатів навчання з подальшим визначенням причини зниження (за потреби), визначенням сильних сторін здобувачів освіти та їх розвитком.

Переважає більшість здобувачів освіти відповідально ставиться до процесу навчання, оволодіння освітньою програмою, про що свідчать відвідані адміністрацією уроки та опитування здобувачів освіти.

Концепцією Нової української школи передбачено зміну процесу оцінювання – відтепер воно не карає здобувачів освіти, а допомагає аналізувати індивідуальний прогрес учня і планувати індивідуальний темп навчання. Під час проведення уроків переважна більшість учителів використовують у системі оцінювання результатів навчання прийоми самооцінювання та взаємооцінювання. Під час застосування самооцінювання і взаємооцінювання дітей вчать об'єктивно оцінювати себе, маючи цілі, яких вони повинні досягти в процесі навчання, оцінювати власну компетентність, реагувати у відповідь, сприймати оцінку інших та обговорювати її, самостійно регулювати власну навчальну діяльність.

Учителі Кременецької ЗОШ І-ІІІ ст. № 4 для розвитку навичок самооцінювання та взаємооцінювання навчальної діяльності дитини

- регулярно нагадують здобувачам освіти про цілі і критерії оцінювання;
- планують при проведенні навчальних занять час для самооцінювання/взаємооцінювання;
- оприлюднюють мету навчального заняття, критерії оцінювання навчальних досягнень.

Більшість учителів (82,6%) переважно задоволені мотиваційними заходами, які практикують на уроках.

65,2% здобувачів освіти вважають, що учителі у повній мірі або здебільшого використовують самооцінювання та взаємооцінювання.

Матеріали пропущених уроків учні опрацьовують завдяки:

- матеріалам, які вчитель розміщує у Класрумі (35,4%);
- відеоматеріалам освітніх онлайн-платформ (30,5%);
- самостійній роботі з підручником (59,1%);
- поясненням учителя (30,5%);
- на жаль, не опрацьовую зовсім (19,5%).

Роль групових завдань у процесі навчання та оцінювання учителі оцінили як дуже важливу (17,4%), помірно важливу (69,6%).

Батьки вважають, що оцінювання навчальних досягнень розвиває у дитини впевненість у власних здібностях та можливостях у повній мірі (50,8%), частково (46%). Здобувачі освіти на це запитання відповіли: у повній мірі - 22,6%, здебільшого - 33,5%, частково - 28,7%, певною мірою - 9,1%.

Висновки

Сучасна система оцінювання має бути не лише засобом перевірки знань, а й інструментом формування особистості, розвитку критичного мислення, саморефлексії та внутрішньої мотивації. Наша спільна мета — побудова такої моделі оцінювання, яка буде чесною, прозорою, об'єктивною та розвивальною.

Учні сприймають оцінку як оцінювання особистості, а не результату — це свідчить про потребу в емоційно грамотному підході до оцінювання.

Педагоги у більшості випадків поряд із традиційним бальним оцінюванням практикують формувальне оцінювання.

Батьки хочуть бачити зрозумілий результат, часто плутаючи оцінку і знання.

Формувальне оцінювання позитивно впливає на мотивацію учнів, але потребує методичної підтримки вчителя.

На основі вищесказаного можна зробити висновок, що напрям 2 «Система оцінювання здобувачів освіти» відповідає достатньому рівню.